

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

CENTRALNO GRIJANJE D.D. TUZLA

ZA 2008.GODINU

Broj: 058/09

Sarajevo, juli 2009. godine

MENADŽMENTU
„CENTRALNOG GRIJANJA“ d.d. Tuzla

MIŠLJENJE NEOVISNOG REVIZORA

Predmet revizije

Izvršili smo reviziju priloženog bilansa stanja za „CENTRALNO GRIJANJE“ d.d. Tuzla (u daljem tekstu Društvo), sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine i odgovarajućeg bilansa uspjeha, izvještaja o promjenama na kapitalu i Izvještaja o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, te reviziju usklađenosti poslovanja sa propisima i pregleda značajnih računovodstvenih politika i drugih napomena uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva

Rukovodstvo je odgovorno za izradu i objektivnu prezentaciju ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Ova odgovornost obuhvata: uvođenje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su važne za pripremu i objektivnu prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed korupcije i prevare, odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u datim okolnostima. Rukovodstvo je također odgovorno za usklađenost poslovanja preduzeća sa važećim zakonskim i drugim važećim propisima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u FBiH („Sl.novine FBiH“ broj 22/06), INTOSAI revizijskim standardima i Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da radimo u skladu sa etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, te da je poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o usklađenosti poslovanja i iznosima koji su objavljeni u finansijskim izvještajima. Izbor postupka je zasnovan na revizorskom prosuđivanju, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalim usljed korupcije i prevare. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su važne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizorskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efikasnosti internih kontrola. Revizija također uključuje ocjenu primjenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opće prezentacije finansijskih izvještaja.

Smatramo da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da osiguravaju osnovu za naše revizorsko mišljenje.

Kvalifikacija:

1. U finansijskim izvještajima potraživanja od prodaje su iskazana u iznosu 11.399.054 KM, u kojima je 5.645.549 KM sumnjivo sa aspekta naplate. Procjena naplativosti sumnjivih i spornih potraživanja nije rađena i tako procijenjeni iznos nenaplativosti ispravljen na teret rezultata poslovanja. Zbog toga potraživanja su precijenjena, a finansijski rezultat netačno iskazan za visinu procijenjenih nenaplativih potraživanja, kao što je pojašnjeno u tački 5.4. Izvještaja.
2. U 2008. godini je izvršen otpis potraživanja u iznosu od 863.196 KM, bez Odluke Nadzornog odbora, što se zahtijeva Zakonom o javnim preduzećima, kao što je pojašnjeno u tački 5.4. Izvještaja.
3. Prihvaćene obaveze po osnovu duga prema Termoelektrani Tuzla za kamate nisu iskazane u iznosu od 2.622.458 KM, kao što je pojašnjeno u tački 5.8. Izvještaja.

4. Suprotno Zakonu o javnim nabavkama nabavljena je 1 toplinska stanica od ino dobavljača, a potom raspisan tender za nabavku 6 takvih podstanica. Ugovor je sklopljen sa istim dobavljačem na iznos od 182.941 KM, kojim je pokrivena i ranije nabavljena toplinska podstanica.

Sukcesivno su zaključivani ugovori sa istim dobavljačem za građevinske radove u iznosu 112.854 KM (2 ugovora i 1 aneks), što predstavlja dijeljenje predmeta nabavke, čime nije primjenjen propisani postupak nabavke. Zbog navedenih propusta u nabavkama, nisu ispoštovani osnovni ciljevi Zakona: transparentnost, konkurentnost, efikasna upotreba javnog novca, kao što je pojašnjeno u tački 5.9 Izvještaja.

5. Suprotno Pravilniku o plaćama sklopljeni su ugovori i vršena isplata plaća (11 radnih mjesta koji obavljaju poslove pomoćnika Direktora i rukovodioca Sektora) po većim koeficijentima od onih koji su predviđeni Pravilnikom, što je povećalo troškove poslovanja, kao što je pojašnjeno u tački 5.8. Izvještaja.
6. Direktor je, mimo ovlaštenja, odobrio donacije u iznosu od 9.192 KM fizičkim i pravnim licima. Odobravanje donacija je u nadležnosti Nadzornog odbora, a postupak je propisan Zakonom o donacijama preduzeća u javnom vlasništvu ili pod javnom kontrolom u FBiH, kao što je pojašnjeno u tački 5.8. Izvještaja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski izvještaji, po svim bitnim pitanjima ne prikazuju istinito i objektivno, finansijski položaj „CENTRALNO GRIJANJE“ d.d. Tuzla sa stanjem na dan 31 decembra 2008. godine, rezultate njegovog poslovanja, te novčani tok, za godinu koja je završila na taj dan u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Finansijsko poslovanje u toku 2008. godine nije bilo usklađeno sa važećom zakonskom regulativom za gore navedene kvalifikacije.

Pored iznesenog u mišljenju skrećemo pažnju:

U toku je sudski spor vezano za privatizaciju kojom je privatizirano 49% kapitala. Ishod spora nije poznat, a isti može imati uticaj na visinu i strukturu kapitala.

Sarajevo, 17.07.2009. godine,

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl. oec

Generalni revizor

Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

SADRŽAJ

BILANS STANJA NA DAN 31.12.2008. GODINE	1
BILANS USPJEHA ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31.12.2008. GODINE	2
IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA ZA 2008. GODINU, ZAKLJUČNO SA 31.12.2008.GODINE	3
IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31.12.2008. GODINE	4
1. UVOD	5
2. CILJ I OBIM REVIZIJE	5
3. OSVRT NA PRETHODNU REVIZIJU	6
4. REZIME	6
5. NALAZI I PREPORUKE	7
5.1 Sistem internih kontrola.....	7
5.2 Planiranje i izvještavanje.....	8
5.3 Stalna sredstva.....	9
5.4 Potraživanja.....	11
5.5 Kapital.....	12
5.6 Obaveze i razgraničenja.....	14
5.7 Prihodi.....	15
5.8 Rashodi.....	16
5.9 Javne nabavke.....	18
6. KOMENTAR	19

BILANS STANJA na dan 31.12.2008. godine

O p i s	2008.	2007.
UPISANI, A NEUPLAĆENI KAPITAL		
DUGOROČNA IMOVINA	5.318.466	6.131.419
Stalna nematerijalna sredstva	99.786	353.890
Software	99.669	353.234
Druga stalna nematerijalna stalna sredstva	117	656
Nekretnine, postrojenja i oprema	4.932.090	5.275.390
Zemljište	17.286	17.286
Građevinski objekti	2.564.124	2.844.051
Postrojenja i oprema	2.021.115	2.181.797
Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	329.565	232.256
Ostala stalna materijalna sredstva	343	730
Dugoročna finasijaka ulaganja i zajmovi	48.061	134.821
Dugoročna razgraničenja	238.186	366.588
KRATKOROČNA IMOVINA	12.110.870	14.153.459
Zalihe sirovina i mater., rezervnih dijelova i sitnog invent.	375.335	398.150
Kupci	11.399.054	13.419.106
Ostala kratkoročna potraživanja	3.853	3.141
Novac i novčani ekvivalenti	203.658	180.242
Aktivna vremenska razgraničenja	128.970	152.820
IMOVINA – SREDSTVA (AKTIVA)	17.429.336	20.284.878
Vanbilansna evidencija	0	0
KAPITAL	10.149.139	10.113.566
Upisani kapital	9.364.600	9.364.600
Ostale rezerve	1.197.495	1.197.495
Akumulirana (zadržana) dobit	35.573	18.494
Akumulirani (zadržani) gubitak	448.529	467.023
OBAVEZE		
Dugoročne obaveze	2.839.105	3.520.366
Obaveze po kreditima	1.314.938	1.727.094
Obaveze po osnovu finansijskih najmova	0	17.902
Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	1.524.167	1.775.370
Kratkoročne obaveze	4.441.092	6.650.946
Kratkoročne finansijske obaveze	431.834	909.121
Obaveze prema dobavljačima	3.504.133	5.203.605
Obaveze za PDV	177.048	153.100
Obaveze za poreze i doprinose	6.255	61.031
Druge kratkoročne obaveze	321.822	324.089
KAPITAL I OBVEZE – UKUPNO (PASIVA)	17.429.336	20.284.878
Vanbilansna evidencija	0	0

Finansijske izvještaje je potpisao direktor Nevres Arnautović i certificirani računovođa Dunja Šehić. Uprava je usvojila i odobrila njihovo izdavanje.

BILANS USPJEH A za godinu koja je završila 31.12.2008. godine

O p i s	31.12.2008.	31.12.2007.
Operativni prihodi	13.239.313	12.058.989
Prihodi od prodaje	13.239.313	12.058.989
Troškovi prodaje	9.801.187	9.234.432
Dobit od operativnih aktivnosti	3.438.126	2.824.557
Troškovi distribucije		
Troškovi prodaje uprave i administracije		
Drugi operativni rashodi		47.255
Dobit od operativne aktivnosti	3.438.126	2.777.302
Finansijski prihodi		
Drugi finansijski prihodi	64.763	73.533
Rashodi po osnovu kamata	164.133	185.795
Drugi finansijski rashodi	1.280.710	1.525.659
Gubitak od finansijske aktivnosti	-1.380.080	-1.637.921
Ostali prihodi		
Ostali prihodi	263.903	186.387
Ostali rashodi	2.285.682	1.306.416
Gubici od umanjanja vrijednosti stalne imovine	694	858
Gubitak od ostalih aktivnosti	-2.022.473	-1.120.887
Dobit perioda	35.573	18.494

Finansijske izvještaje je potpisao direktor Nevres Arnautović i certificirani računovođa Dunja Šehić. Uprava je usvojila i odobrila njihovo izdavanje.

IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA za 2008. godinu, zaključno sa 31.12.2008.godine

R. br o j	Opis	Ozna ka	IZNOS Tekuća 2008.	IZNOS prethodna 2007.
Gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti				
1	Neto dobit		35.573	18.494
	Usklađivanje za:			
2	Amortizacija/vrijednost usklađ. nematerij. sredstava	+	30.130	33.217
3	Amortizacija/vrijednost usklađ. materij. sredstava	(+)	903.981	766.936
4	Usklađivanje po osnovu finansijskih stalnih sredstava	+ (-)	211.908	79.232
5	Svega 2 do 4		1.146.019	879.385
6	Smanjenje (povećanje) zaliha	+ (-)	22.815	140.686
7	Smanjenje (povećanje) potraživanja od prodaje	+ (-)	2.020.052	867.796
8	Smanjenje (povećanje) drugih potraživanja	+ (-)	-712	767
9	Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih razgraničenja	+ (-)	23.850	13.614
10	Povećanje (smanjenje) obaveza prema dobavljačima	+ (-)	-1.699.472	-1.382.431
11	Povećanje (smanjenje) ostalih obaveza	+ (-)	-510.382	214.195
12	Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih razgraničenja	+ (-)	0	-59.492
13	Svega 6 do 12		-143.849	-204.865
14	A. Neto gotovinski tok od poslovnih aktivnosti (1+5+13)		1.037.743	693.014
Gotovinski tok od ulagačkih aktivnosti				
15	Nabavka (prodaja) stalnih materijalnih sredstava	- (+)	-336.320	-899.296
16	Dati zajmovi drugim pravnim licima	- (+)	3.254	3.054
17	B. Neto gotovinski tok od ulagačkih aktivnosti (15 do 16)		-333.066	-896.242
Gotovinski tok od finansijskih aktivnosti				
18	Primljena pozajmljena sredstva		-681.261	169.531
19	C. Neto gotovinski tok od finansijskih aktivn. (18)		-681.261	169.531
20	Neto povećanje (smanjenje) gotov. na rač.i blagajni (A+B+C)		23.416	-33.697
21	Početno stanje gotovine na računu i blagajni		180.242	213.939
22	Konačno stanje gotovine na računu i u blagajni		203.658	180.242
23	Neto povećanje (smanjenje) gotov. na rač.i blagajni (22-21)		23.416	-33.697

Finansijske izvještaje je potpisao direktor Nevres Arnautović i certificirani računovođa Dunja Šehić. Uprava je usvojila i odobrila njihovo izdavanje.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU za godinu koja je završila 31.12.2008. godine

O p i s	Upisani Vlasnički Kapital	Akumulirana Dobit (gubitak)	Ostale rezerve	UKUPNO
Stanje na dan 31.12.2006	9.364.600	-467.023	1.197.495	10.095.072
Učinci revalorizacije				
Revalorizacija stalnih sredstava				
Neto dobitak razdoblja		18.494		18.494
Učinci ispravke grešaka				
Stanje na dan 31.12.2007	9.364.600	-448.529	1.197.495	10.113.566
Učinci revalorizacije				
Dobici per. koji nisu iskazani u bilansu uspjeha		35.573		35.573
Neto gubitak razdoblja				
Stanje na dan 31.12.2008	9.364.600	-412.956	1.197.495	10.149.139

U Rješenju o registraciji je iskazan kapital u iznosu 9.369.836 KM, tako da razlika iskazanog kapitala u Izvještaju o promjenama na kapitalu i registraciji iznosi 5.236 KM.

Finansijske izvještaje je potpisao direktor Nevres Arnautović i certificirani računovođa Dunja Šehić. Uprava je usvojila i odobrila njihovo izdavanje.

**IZVJEŠTAJ O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
CENTRALNO GRIJANJE D. D. TUZLA
ZA 2008. GODINU**

1. UVOD

Dioničko društvo „Centralno grijanje“ za distribuciju toplotne energije, (u daljem tekstu Društvo) osnovano je 1989. godine i registrovano je Rješenjem Kantonalnog suda u Tuzli broj: U/I-1589/89 od 29.12.1989. godine.

Na osnovu Rješenja o odobravanju programa privatizacije i Početnog bilansa stanja broj:19/01-021-6425/2000 od 01.09.2000. godine, te na osnovu Rješenja Kantonalne agencije za privatizaciju u Tuzlanskom Kantonu broj: 19/01-021-2920/2001 od 14.06.2001.godine odobren je upis izvršene privatizacije u sudski registar. Na osnivačkoj skupštini od 17.01.2002. godine donesene su: Odluka o potvrđivanju vrijednosti osnovnog kapitala Društva, nominalnog iznosa dionica broju i klasi dionica i Odluka o promjeni oblika organizovanja u dioničko društvo.

Rješenjem Kantonalnog suda u Tuzli od 30.08.2002. godine izvršen je upis promjene oblika organizovanja i upisa osnovnog kapitala.

Osnovni kapital Društva iznosi 9.369.836 KM od čega neprivatizirani kapital općine Tuzla iznosi 4.778.616 KM ili 51 %, dok privatizirani dio iznosi 4.591.220 KM i podijeljen je na dionice nominalne vrijednosti 100 KM po dionici i pripada 95 dioničara.

Osnovna djelatnost Društva je distribucija toplinske energije, održavanje sistema daljinskog upravljanja, nadzora i upravljanja, izrada projektne dokumentacije širenja toplinske mreže, servisiranje pumpi, nabavka podstanica, interventni poslovi na održavanju.

Društvo toplotnom energijom snabdijeva 16.305 stambenih jedinica, 1842 poslovna prostora uključujući i dio industrije na području Tuzle.

Unutrašnja organizacija Društva uređena je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji strukturi i sistematizaciji radnih mjesta „Centralno grijanje“ d.d. Tuzla, donesenim od strane Uprave Društva 28.12.2006. godine na koju nije data suglasnost od strane Nadzornog odbora.

Osnovne organizaciono-radne cjeline unutar Društva su:

1. Ured direktora društva,
2. Distributivni sektor,
3. Sektor razvoja,
4. Tehnički sektor,
5. Sektor ekonomsko-finansijskih i planskih poslova,
6. Sektor marketinga,
7. Sektor odnos sa potrošačima,
8. Pravni sektor,
9. Informacioni tehnički sektor,
10. Sektor za internu reviziju,

Pravilnikom o sistematizaciji je predviđeno 118 izvršilaca. Planom je utvrđeno 95 uposlenih, a stvarni broj zaposlenih na dan 31.12.2008. godine je 94.

Sjedište Društva je u Tuzli ul. Krečanska broj 1.

2. CILJ I OBIM REVIZIJE

Cilj naše revizije je da se na osnovu provedene revizije izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji pripremljeni u svakom značajnom pogledu prema važećoj zakonskoj regulativi i primjenjivim okvirom finansijskog izvještavanja. Za realizaciju navedenog cilja procjenjivat ćemo da li rukovodioci primjenjuju

zakone i propise, koriste sredstva za odgovarajuće namjene u okviru propisanih i datih ovlaštenja, ocjenu finansijskog upravljanja, funkciju interne revizije i sistem internih kontrola uspostavljenih tako da zaštite imovinu kao i sposobnost da otkrivaju i sprječavaju značajno pogrešna prikazivanja u finansijskim izvještajima.

Zbog ograničenja vremena i resursa, revizijom nismo obuhvatili cjelokupno područje poslovanja, niti smo ispitivali sve transakcije.

Sistemom uzorka ispitali smo procese i sa njima povezane finansijske veličine vezane za: planiranje poslovnih aktivnosti, imovinu, prihode, obaveze, značajnije troškove, usklađenost javnih nabavki sa propisima i iskazivanje kapitala i statusa Društva.

Revizija je uključila i davanje preporuka za dalji rad za područja za koja smo smatrali bitnim, a vezana su za finansijsko izvještavanje.

3. OSVRT NA PRETHODNU REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH prvi put provodi reviziju finansijskih izvještaja Društva i usklađenosti iskazanih iznosa u izvještajima sa propisima.

Revizija finansijskih izvještaja Društva se provodi svake godine od strane komercijalne revizije, a za 2008. godinu reviziju je izvršila revizorska kuća „REVIS“ d.o.o. Tuzla, koja je završena 28.04.2009. godine i dato je negativno mišljenje zbog: precijenjenih potraživanja, neknjiženih kamata po osnovu duga Termoelektrani Tuzla i nepostupanja po Rješenju Kantonalne Agencije za privatizaciju Tuzla, kojim je naloženo isknjižavanje javnih dobara iz poslovnih knjiga.

4. REZIME

Izvršenom revizijom poslovanja Društva za 2008. godinu konstatovali smo određeni broj propusta i nepravilnosti, a u cilju otklanjanja istih dali smo slijedeće preporuke:

Potrebno je da organi upravljanja i rukovođenja svako iz svoje nadležnosti uspostave sistem internih kontrole i implementiraju iste u cilju postizanja poslovnih ciljeva i osiguranja pouzdanih finansijskih izvještaja.

Donijeti akte i procedure vezano za planiranje kako bi bile jasno utvrđene instrukcije u funkciji planiranja.

Obzirom na prekoračenja troškova poslovanja na koje isključivo utječe Uprava potrebno je provesti kontrolu i racionalizaciju svih vrsta troškova i reducirati one koji nisu u funkciji ostvarenja boljeg finansijskog rezultata i uskladiti planiranje, realizaciju i izvještavanje u skladu sa članom 22. do 24. Zakona o javnim preduzećima.

Pratiti realizaciju investicija i poduzimati aktivnosti na ispunjenju dinamike u cilju ostvarenja ekonomskih koristi.

U cilju pravilnog iskazivanja stalnih sredstava i troškova amortizacije prijenos sredstava sa investicija u toku iskazivati u momentu stavljanja sredstva u upotrebu na bazi adekvatne dokumentacije. Utvrditi tačan datum nastanka poslovne promjene (stavljanja sredstva u upotrebu za 2007. i 2008. godinu) i izvršiti ispravku u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima.

Nadležni organ prema računovodstvenim politikama treba da donese Odluku o visini amortizacionih stopa koje će se primjenjivati.

Obezbijediti dokumentaciju o vlasništvu vezano za iskazanu imovinu u poslovnim knjigama.

Radi pouzdanosti i tačnog izvještavanja potrebno je da Uprava vrši procjenu naplativosti potraživanja sa izvještajnim periodom i poduzima sve potrebne mjere sa ciljem sprječavanja mogućih gubitaka i poboljšanja likvidnosti.

Otpis potraživaja vršiti na osnovu adekvatne procjene i obrazloženja razloga otpisa, koju će donijeti Nadzorni odbor.

Evidentiranje nenaplativih potraživanja vršiti u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardom preko ispravke potraživanja i ovaj segment urediti računovodstvenim politikama.

Sve relevantne institucije vezano za problematiku statusa Društva treba da se uključe kako bi se regulisao status Društva i izvršilo usklađivanje sa Zakonom o javnim preduzećima i provela odgovarajuća iskazivanja u finansijskim izvještajima.

Ugovorom prihvaćene obaveze za kamate iskazati u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardom 8, što znači priznati obaveze i umanjiti kapital ili pitanje obaveze po osnovu kamate urediti vlastitim politikama pri tom nepriznavajući sredstvo.

Izvršiti uplatu obaveza prema Općini Tuzla za taksu za priključak na sistem daljinskog grijanja u skladu sa Odlukom Općinskog vijeća Tuzla.

Ugovore sa uposlenicima sklopiti na osnovu koeficijenata utvrđenih u Pravilniku o plaćama.

Dosljedno primjenjivati Zakon o donacijama preduzeća u javnom vlasništvu ili pod javnom kontrolom u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Preispitati osnovanost svih rashoda koji nisu vezani za ostvarenje ekonomskih koristi u Društvo.

Ugovorni organ treba u postupku nabavki dosljedno primjenjivati Zakon o javnim nabavkama.

Unaprijediti sistem internih kontrola u procesu nabavki u cilju transparentnog i pravičnog vođenja postupaka nabavki u najboljem ekonomskom interesu za Društvo.

5. NALAZI I PREPORUKE

5.1 Sistem internih kontrola

Izvršili smo procjenu funkcionisanja sistema internih kontrola¹ na osnovu provedene revizije određenih procesa poslovanja i utvrdili slijedeće:

Kontrolno okruženje je pod značajnim uticajem Općine Tuzla, koja je većinski vlasnik u procentu od 51%.

U cilju jačanja sistema internih kontrola nisu donoseni svi interni akti, kojima bi se propisalo postupanje uposlenih u skladu sa datim odgovornostima i ovlaštenjima. Tu prvenstveno mislimo na Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama jer je na snazi akt sa početka 2005. godine i nije usuglašen sa Međunarodnim računovodstvenim standardima. Te slabosti se naročito ispoljavaju u evidentiranju potraživanja od kupaca, praćenju naplate, prenosa na sumnjiva i sporna potraživanja i terećenju rashoda za iste što ima za posljedicu nedovoljnu zaštitu – gubitak imovine – potraživanja i nerealno iskazanih rashoda.

Nije sačinjeno Uputstvo kojim bi se uredio proces od fakturisanja, utuženja i knjigovodstvenog evidentiranja za usluge distribucije toplotne energije.

¹ Sustav interne kontrole obuhvata kontrolna okruženje i kontrolne procedure. Sustav uključuje sve politike i procedure, uspostavljene od strane organa upravljanja Društva, sa ciljem osiguravanja ostvarivanja ciljeva Društva sukladno eksternim pravilima (zakonska akta) i rukovodnim politikama, osiguranja imovine i informacija, prevencije u otkrivanju prevara i greški, kvalitete računovodstvenih izvještaja sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima, blagovremena izrada pouzdanih finansijskih i rukovodnih/upravljačkih informacija)

Uprava nije definisala rizike kroz trogodišnji i godišnji Plan poslovanja i kroz mjesečne izvještaje ne prati uticaj rizika na poslovanje. Nije donesen Pravilnik o planiranju.

Uvidom u Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji strukturi i sistematizaciji radnih mjesta i stvarno uposlenom osoblju utvrdili smo da nije uposlono osoblje na određenim mjestima kojima be se osigurale ključne kontrolne aktivnosti kao likvidator finansijske dokumentacije, referent za obračun plaća, odgovorne osobe za pravne poslove i za planske poslove i izvještavanje.

Nadzornom odboru je istekao četverogodišnji mandat u julu 2008. godine i zbog neregulisanog statusa Društva novi nije konstituisan do kraja 2008. godine.

Odbor za internu reviziju iako djeluje kao organ Društva nije sačinio Pravilnik o radu, Studiju rizika i Plan i Program rada, a Godišnji izvještaj o reviziji je sačinjen za period 01.01.2007.-31.12.2008. godinu. Iako je Odboru za reviziju istekao mandat sredinom 2008. godine, nije imenovan novi Odbor za reviziju.

Odjel za internu reviziju nije uspostavljen, iako je to bila zakonska obaveza do izmjene Zakona o javnim preduzećima. Postoji sistematizovano i popunjeno radno mjesto rukovodioca Sektora za internu kontrolu i reviziju, a nije nam prezentirana nikakva dokumentacija kojom bi se potvrdilo da funkcija interne revizije djeluje u Društvu.

Iz naprijed navedenog je uočljivo da sistem internih kontrola ne funkcioniра, ni u dijelu donošenja akata i procedura, niti u dijelu praćenja primjene postojećih akata obzirom da su utvrđene slabosti kroz nalaze prezentirane u ovom Izvještaju. Za uspostavljanje, funkcionisanje i kontrolu sistema internih kontrola odgovorno je rukovodstvo.

Društvo nije izvršilo usklađenje sa Zakonom o javnim preduzećima. Na snazi je Statut, koji je važio prije donošenja Zakona. Nije donesen Etički kodeks. Organi rukovođenja nisu uspostavili sistem internih kontrola kako se zahtijeva Zakonom i standardima, što se odrazilo na iskazivanje stalnih sredstava, potraživanja i obaveza, neosnovano isplaćene rashode, propuste u provođenju procedura izbora najpovoljnijeg ponuđača.

Preporuka

Potrebno je da organi upravljanja i rukovođenja svako iz svoje nadležnosti uspostave sistem internih kontrole i implementiraju iste u cilju postizanja poslovnih ciljeva i osiguranja pouzdanih finansijskih izvještaja.

5.2 Planiranje i izvještavanje

Plan poslovanja za 2008. godinu usvojen je 27.06.2008. godine od strane Skupštine Društva, a na osnovu trogodišnjeg plana 2007. – 2009. godine.

Nije donesen Pravilnik o planiranju i Uputstvo za planiranje tako da se Plan sačinjava na bazi prethodnih iskustava bez instrukcija za planiranje vezanih za ostvarivanje ciljeva Društva. Tokom revizije se nismo uvjerali da su sve planirane pozicije u funkciji postizanja ciljeva Društva.

Planirani i ostvareni finansijski pokazatelji su dati u slijedećem pregledu:

Opis	Planirano I- XII.2008.	Ostvareno I-XII.2008.	Index
Ukupni prihodi	13.200.000	13.567.979	102,8
Ukupni rashodi	13.160.000	13.532.406	102,8
Finansijski rezultat - dobit	40.000	35.573	88,9

Ukupni prihodi i rashodi su ostvareni veći u odnosu na Plan za 2,8%, dok je dobit manja u odnosu na Plan za 4.437 KM.

Uprava je za realizaciju postavljenih ciljeva planirala prihode u iznosu od 13.200.000 KM, troškovi nabavke toplotne energije planirani u iznosu od 5.200.000 KM, a amortizacija je planirana u iznosu od 1.000.000 KM, plaće zaposlenih u iznosu od 1.850.000 KM, kamate po presudi 1.450.000 KM i otpis potraživanja 1.500.000 KM, tako da su planirani ukupni rashodi u iznosu od 13.160.000 KM.

Investicije su planirane u iznosu od 1.000.000 KM. U Izvještaju o poslovanju nije iskazan podatak u kojem obimu su ostvarene investicije i kakav je njihov uticaj na priliv ekonomskih koristi.

Na osnovu Zapisnika Komisije za aktiviranje stalnih sredstava utvrdili smo da je aktivirano 329.565 KM, što ukazuje da je Plan investicija ostvaren u procentu od samo 33%.

Skupština Društva je usvojila Izvještaj o poslovanju po Godišnjem obračunu za 2008. godinu 10.06.2009. godine, gdje je u Odluci navedeno da će ostvarena dobit u iznosu od 35.572,71 KM biti usmjerena za pokriće dijela gubitka iz ranijih godina.

Uvidom u Izvještaj o poslovanju za 2008. godinu uočili smo da su određene pozicije troškova prekoračene u odnosu na planirane kao npr. kooperantske usluge za 22%, isplate materijalnih naknada radnicima za 8,3%, ostali nematerijalni troškovi za 38,8%, otpis i ispravka sumnjivih i spornih potraživanja za 51,7%, što je u uticalo da dobit ne prati iskazani rast prihoda. U većini ovih pozicija radi se o troškovima koji nastaju po odluci rukovodnog osoblja, što govori o nedovoljnoj kontroli Uprave kod odobravanja ovih troškova.

Preporuka

Donijeti akte i procedure vezano za planiranje kako bi bile jasno utvrđene instrukcije u funkciji planiranja.

Obzirom na prekoračenja troškova poslovanja na koje isključivo utječe Uprava potrebno je provesti kontrolu i racionalizaciju svih vrsta troškova i reducirati one koji nisu u funkciji ostvarenja boljeg finansijskog rezultata i uskladiti planiranje, realizaciju i izvještavanje u skladu sa članom 22. do 24. Zakona o javnim preduzećima.

Pratiti realizaciju investicija i poduzimati aktivnosti na ispunjenju dinamike u cilju ostvarenja ekonomskih koristi.

5.3 Stalna sredstva

Neto vrijednost stalnih sredstava sa 31.12.2008. godine je iznosila 5.032.218 KM i manja je u odnosu na prethodnu godinu za 10,6%.

Ulaganja se odnose u najvećem dijelu na građevine i opremu.

Društvo prema usvojenim računovodstvenim politikama iskazuje nekretnine, postrojenja i opremu prema istorijskom trošku. Nematerijalna imovina se iskazuje po trošku nabavke umanjenom za ispravku vrijednosti primjenom linearne metode.

Iako je Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama Društva predviđeno da se obračun amortizacije vrši u skladu sa posebnom Odlukom o visini amortizacionih stopama, takva Odluka nije prezentirana Timu za reviziju.

Primjenjene stope amortizacije su slijedeće:

Opis	% amortizacije
Građevinski objekti	1,5-4
Transportna sredstva	14,3-15,5
Oprema	5-33
Nematerijalna imovina	20,0

Obračun amortizacije je vršen u procentu od 100% od gore navedenih stopa i iznosi u 2008. godini 934.112 KM.

Vrijednost stalnih sredstava kao i njihove promjene tokom 2008.godine iskazane su kako slijedi:

Opis	Nemat. ulag.	Zemljište	Gradevine	Oprema	Invest. u toku	Ukupno
<u>Nabavna vrijednost</u>						
Stanje 01.01.2008. godine	549.658	17.286	9.277.239	28.262.469	232.256	38.338.908
Povećanje tokom godine			20.842	218.862	323.614	563.318
Smanjenje tokom godine				-26.705	-226.305	-253.010
Stanje 31.12.2008. godine	549.658	17.286	9.298.081	28.454.626	329.565	38.649.216
<u>Akumulirana amortizacija</u>						
Stanje 01.01.2008. godine	419.743		6.433.188	25.855.967		32.708.898
Amortizacija za 2008. god.	30.130		300.769	603.213		934.112
Rashodovanje				-26.012		-26.012
Stanje 31.12.2008. godine	449.873		6.733.957	26.433.168		33.616.998
<u>Neto knjigovod. vrijed.</u>						
Stanje 01.01.2008. godine	129.915	17.286	2.844.051	2.406.502	232.256	5.630.010
Stanje 31.12.2008. godine	99.785	17.286	2.564.124	2.021.458	329.565	5.032.218

Početkom godine u knjigovodstvu je izvršeno aktiviranje stalnih sredstava po Zapisniku Komisije za popis investicija u toku u iznosu od 226.305 KM, što se odnosi na magistralni vrelovod i vrelo ogranak, kao i rekonstrukciju objekta Tisa za sredstva koja su nabavljena u 2007. godini i nisu pravovremeno aktivirana po prijemu radova i objekata. Isti slučaj se desio i u 2008. godini kada je po Zapisniku Komisije za popis investicija u toku 31.12.2008. godine aktivirano stalnih sredstava u iznosu od 329.565 KM i knjiženo početnim nalogom u 2009. godini. Na osnovu prezentirane dokumentacije smo utvrdili da se veći dio ove opreme 6 toplinskih podstanica u vrijednosti od 217.400 KM, je zaprimljeno početkom avgusta 2008. godine i stavljeno u funkciju za grejnu sezonu (u izvještajima nije naveden datum), a nije evidentirana kao sredstvo u funkciji do kraja 2008. godine.

Ovim nepravilnim načinom evidentiranja sredstva u upotrebi amortizacija je potcijenjena i za 2007. i za 2008. godinu za vrijeme od kada se sredstvo koristi do momenta sačinjavanja zapisnika Komisije sa 31.12.

Utvrdili smo da Društvo za svu imovina iskazanu u finansijskim izvještajima ne raspolaže zemljišnoknjižnim izvadkom odnosno posjedovnim listom.

Preporuka

U cilju pravilnog iskazivanja stalnih sredstava i troškova amortizacije prijenos sredstava sa investicija u toku iskazivati u momentu stavljanja sredstva u upotrebu na bazi dokumenta komisije za prijem sredstva ili radova. Utvrditi tačan datum nastanka poslovne promjene (stavljanja sredstva u upotrebu za 2007. i 2008. godinu) i izvršiti ispravku u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima.

Nadležni organ prema računovodstvenim politikama treba da donese Odluku o visini amortizacionih stopa koje će se primjenjivati.

Obezbijediti dokumentaciju o vlasništvu vezano za iskazanu imovinu u poslovnim knjigama.

5.4 Potraživanja

Potraživanja od prodaje sa 31.12.2008. godine su iznosila 11.399.054 KM i u odnosu na prethodnu godinu su manja za 15,1%.

Pregled potraživanja

Opis	31.12.2008.	31.12.2007.	Razlika
Potraživanja od kupaca	5.753.505	10.008.176	-4.254.671
Sumnjiva i sporna potraživanja	5.645.549	3.410.930	2.234.619
Ukupno	11.399.054	13.419.106	-2.020.052

Društvo prema Pravilniku o računovodstvu i računovodstvenim politikama na redovnim kontima potraživanja iskazuje samo ona potraživanja za koja se očekuje da će biti naplaćena u ugovorenom roku.

Poslije isteka ugovorenog roka potraživanja se prenose na sumnjiva i to. Domaćinstva od 30.10 do početka nove sezone grijanja i privrede nakon 3 godine, a momentom pokretanja sudskog spora prenose se na sporna. U skladu sa računovodstvenim načelom opreznosti sporna potraživanja se putem ispravke rashoduju, a eventualna naknadna naplata se tretira kao naknadni prihod. Odluku o otpisu sumnjivih i spornih potraživanja do iznosa 1.000 KM, donosi Direktor Društva na prijedlog tročlane Komisije koju je imenovao Nadzorni odbor, a Odluku o otpisu većem od 1.000 KM donosi Nadzorni odbor na prijedlog iste Komisije uz saglasnost Direktora Društva.

Revizijom smo utvrdili da se vodi ročna struktura potraživanja za privredu, dok za domaćinstva (čije je učešće u ukupnim prihodima 55,7%) ne postoji adekvatno praćenje prema dospelosti duga. Ovaj aspekt praćenja naplate potraživanja je posebno značajan kao osnov za primjenu računovodstvenih politika i prijenos na sumnjiva i sporna potraživanja, a revizijom smo utvrdili da je tokom 2008. godine na sumnjiva i sporna potraživanja preneseno ukupno 3.641.442 KM, od čega se na ranije godine odnosi 2.829.009 KM, što govori o nedosljednoj primjeni računovodstvenih politika jer su navedena potraživanja trebala biti blagovremeno utužena i prenesena na sumnjiva i sporna. Ostatak je prenesen na sumnjiva i sporna prema spiskovima utuženja u 2008. godini.

Vezano za potraživanja od privrede tokom 2008. godine je preneseno na sumnjiva i sporna potraživanja 329.196 KM na osnovu pregleda o ročnosti i izvršenih utuženja u toku godine.

Utvrđili smo da tokom 2008. godina nije vršen prijenos na ispravku potraživanja kao što je predviđeno računovodstvenim politikama već je rađen direktan otpis (isknjiženja) na teret rashoda poslovanja u značajnom iznosu od 2.191.450 KM, što predstavlja gubitak imovine za Društvo.

Otpis je izvršen prema slijedećoj dokumentaciji:

- Na osnovu Odluke Nadzornog odbora o usvajanju Elaborata o popisu sredstava i izvora sa predloženim odlukama o knjiženjima u znosu od 1.328.254 KM; **U Elaboratu nije dato dovoljno obrazloženja za izvršeni otpis;**
- Po nalogu revizije u iznosu od 262.084 KM;
- Zapisnika Komisije za sumnjiva i sporna potraživanja za rashod u iznosu od 196.146 KM i
- Isknjiženja po osnovu reklamacija i presuda iznos od 404.966 KM.

Za Otpis potraživanja opisan u tačkama b, c i d. nije donesena posebna odluka Nadzornog odbora što je propisano članom 42. Zakona o javnim preduzećima (ograničene aktivnosti) jer se radi o otpisu dugovanja.

Ukazujemo na nepravilan način vođenja potraživanja jer je ukupan otpis izvršen na teret rashoda poslovanja (što predstavlja gubitak imovine), a nije iskazana ispravka potraživanja, što bi bio pokazatelj Upravi o nenaplaćenim potraživanjima na bazi čega bi Uprava poduzimala aktivnosti i pratila procjenu naplativosti potraživanja. Tokom 2008. godine je samo za rashoodovana potraživanja od privrede evidenciono iskazano na ispravci potraživanja iznos od 926.450 KM terećenjem i odobrenjem ispravke bez iskazanog salda.

Uvidom u finansijske izvještaje smo utvrdili da je na teret rashoda u prethodnim godinama izvršen otpis u slijedećim iznosima:

2005. godine	33.093 KM
2006. godine	1.062.859 KM
2007. godine	1.277.436 KM

što dovoljno govori o izgubljenoj imovini, a da Uprava nema informaciju u finansijskim izvještajima o ispravljenim potraživanjima na osnovu koje bi mogla donositi procjenu naplativosti potraživanja i dalje aktivnosti na naplati.

Preporuka

Radi pouzdanosti i tačnog izvještavanja potrebno je da Uprava vrši procjenu naplativosti potraživanja sa izvještajnim periodom i poduzima sve potrebne mjere sa ciljem spriječavanja mogućih gubitaka i poboljšanja likvidnosti.

Otpis potraživanja vršiti na osnovu adekvatne procjene i obrazloženja razloga otpisa, koju će donijeti Nadzorni odbor.

Evidentiranje nenaplativih potraživanja vršiti u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardom preko ispravke potraživanja i ovaj segment urediti računovodstvenim politikama.

5.5 Kapital

U finansijskim izvještajima za 2008. godinu Društvo je iskazalo ukupan kapital u iznosu od 9.364.600 KM, koji se sastoji od 93.646 dionice nominalne vrijednosti od 100,00 KM.

Struktura kapitala iskazana u finansijskim izvještajima je slijedeća:

-privatni u iznosu od	4.586.000 KM (49%) i
-državni u iznosu od	4.778.600 KM (51%).

Dobit u tekućoj godini iznosi 35.583 KM (Odlukom Skupštine raspoređena je za pokriće gubitka predhodnog perioda), akumulirani gubitak je 448.529 KM i zakonske rezerve iznose 1.197.495 KM.

Rješenjem Kantonalnog suda u Tuzli iz 2002 godine (broj: U/1-920/02 od 30.08.2002. godine) i Rješenjem Općinskog suda u Tuzli iz 2008. godine (broj:032-0-Reg-08-001880 od 26.11.2008. godine) upisani osnovni kapital iznosi 9.369.836 KM, od čega je 49% (4.591.220 KM) privatni kapital, a državni kapital iznosi 51% (4.778.616 KM) nakon provedene privatizacije.

Razlika između iznosa kapitala upisanog sudskim rješenjem i iskazanog u finansijskim izvještajima Društva iznosi 5.236 KM.

Privatni kapital se odnosi na 95 dioničara prema spisku po kome je najveći dioničar ima učešće u procentu 3,5698%, a najmanji 0,0459%. Dionice su stečene javnim upisom dionica, a većinu dioničara predstavljaju uposlenici Društva.

Proces privatizacije je tekao na slijedeći način:

„Centralno grijanje,, d.d. Tuzla je sačinilo program privatizacije i početni bilans i dostavilo u zakonskom roku Kantonalnoj agenciji za privatizaciju Tuzla.

Kantonalna Agencije za privatizaciju Tuzla Rješenjem (broj: 19/01-021-6425/00 od 01.09.2000. godine) odobrava Program privatizacije metodom javnog upisa dionica i početni bilans. Agencija Rješenjem (broj:19/01-021-2920/2001 od 14.06.2001. godine) odobrava upis izvršene privatizacije u sudski registar.

Općinsko vijeće Tuzla je na sjednici 29.10.2003. godine donijelo Odluku (broj 01-31-8539-2003) o proglašenju dobrom u općoj upotrebi koja su specificirana i čine sastavni dio odluke. Društvo je bilo u obavezi prema navedenoj Odluci da isknjiži javna dobra u općoj upotrebi iskazana u knjigovodstvu na dan 31.12.1999. godine u iznosu od 3.307.014,09 KM, a odnose se na toplinsku mrežu građevinski dio u iznosu od 3.072.740 KM i mašinski dio u iznosu od 234.273 KM.

Vlada Tuzlanskog Kantona je 30.08.2004. godine donijela Odluku kojom ovlašćuje Općinu da vrši upravljanje državnim kapitalom komunalnih preduzeća.

Dioničari društva su pokrenuli postupak kod Kantonalnog suda Tuzla tužbom protiv Općine Tuzla od 30.05.2007. godine za zaštitu svojih prava tražeći poništenje Odluke o proglašenju dobrom u općoj upotrebi. Tužba je Rješenjem Kantonalnog suda Tuzla odbačena.

Općina Tuzla je 22.01.2006. godine u cilju zaštite državne imovine pokrenula postupak kod Općinskog pravobranilaštva Tuzla, vezano za postupak privatizacije protiv Društva „Centralno grijanje,, Tuzla i Agencije za privatizaciju Tuzlanskog kantona. Činjenični osnov tužbe je bio da Općina Tuzla nije učestvovala u izradi početnog bilansa niti je dala suglasnost na Program privatizacije ovog preduzeća. Pravni interes za podnošenje tužbe je bio da je „Tužitelj osnivač JKP „Centralno grijanje“ Tuzla njegov sadašnji većinski vlasnik sa udjelom od 51%. JKP „Centralno grijanje je privatizirano u toku 2001. godine i u postupku njegove privatizacije nije učestvovala Općina, što je dovelo do toga da je odobrenim početnim bilansom ovog preduzeća obuhvaćena imovina, koja ne može biti predmetom privatizacije“.

Na osnovu presude Kantonalnog suda Tuzla kojom uvažava tužbu Općine Tuzla zastupanu po Općinskom pravobranilaštvu Tuzla od 09.05.2008. godine, Agencija za privatizaciju Tuzlanskog kantona donosi Rješenje (broj 01-772/2008 od 30.05.2008.godine) kojim nalaže Društvu „Centralno grijanje „Tuzla“ da identifikuje javna dobra i dobra u općoj upotrebi i njihovu vrijednost koja koristi u obavljanju svoje djelatnosti isknjiži iz svojih poslovnih knjiga po stanju na dan 31.12.1999. godine, sačini početni bilans stanja i program privatizacije na taj dan. Društvo „Centralno grijanje“ Tuzla nije vršilo isknjižavanje imovine koja je proglašena dobrom u općoj upotrebi. Postupak još nije okončan.

Vezano za status Društva, a u vezi iskazanog kapitala ističemo da je Društvo donijelo Statut Dioničkog Društva od 17.01.2002. godine na Skupštini Društva. Na doneseni Statut su donesene izmjene i dopune Statuta odlukama od 17.07.2003. godine i 24.05.2004. godine na Skupštini Društva. Statut Društva kojim je trebalo biti izvršeno usaglašavanje sa Zakonom o javnim preduzećima nije usvojen niti je donesen Etički kodeks.

Na sjednici Skupštine Društva održanoj 27.06.2008. godine donesena je Odluka o promjeni oblika društva iz dioničkog društva u društvo sa ograničenom odgovornošću i Statut javnog komunalnog preduzeća „Centralno grijanje“ d.o.o Tuzla. Statusnoj promjeni je prethodio Plan reorganizacije, u kome je istaknuto da se reorganizacija provodi radi pojednostavljenja procedura vođenja i upravljanja Društva, te smanjenja troškova upravljanja.

Dana 29.12.2008. godine Društvo se obratilo Komisiji za vrijednosne papire FBiH za promjenu oblika organizovanja Društva iz dioničkog društva u društvo sa ograničenom odgovornošću. Zahtjev je odbijen od strane Komisije za vrijednosne papire FBiH sa obrazloženjem da nisu ispunjeni uslovi potrebni za izvršenje ove pravne radnje.

„Centralno grijanje“ d.d. Tuzla je podnijelo tužbu Kantonalnom sudu u Sarajevu radi poništavanja Rješenja Komisije za vrijednosne papire.

Preporuka

Sve relevantne institucije vezano za ovu problematiku treba da se uključe kako bi se regulisao status Društva i izvršilo usklađivanje sa Zakonom o javnim preduzećima i provela odgovarajuća iskazivanja u finansijskim izvještajima.

5.6 Obaveze i razgraničenja

Ukupne obaveze iznose 7.280.197 KM, i zabilježen je pad obaveza u odnosu na prethodnu godinu za 28.4%.

Struktura obaveza je slijedeća:

Opis	31.12.2008	31.12.2007
A. DUGOROČNE OBAVEZE (I+II)	2.839.105	3.520.366
I. Dugoročne finansijske obaveze	1.314.938	1.744.996
Obaveze po kreditima, finansijskim i robnim zajmovima	1.314.938	1.744.996
II. Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	1.524.167	1.775.370
Druga dugoročna razgraničenja	1.505.681	1.755.741
Dugoročna rezervisanja	18.486	19.629
B. KRATKOROČNE OBAVEZE (I+II+III)	4.441.092	6.650.946
I. Kratkoročne finansijske obaveze	431.834	909.121
Tekući dio dugoročnih finansijskih obaveza	431.634	909.121
II. Obaveze prema dobavljačima i druge obaveze	4.009.258	5.741.825
Obaveze prema dobavljačima u zemlji i inostranstvu	3.504.133	5.203.605
Ostale kratkoročne obaveze	505.125	538.220
Ukupne obaveze (A+B)	7.280.197	10.171.312

Dugoročne obaveze i razgraničenja iznose 2.839.105 KM.

Dugoročne obaveze su obaveze po kreditu „NLB Tuzlanska banka“ Tuzla u iznosu od 1.314.938 KM sa početkom otplate od 18.11.2006. godine i rokom vraćanja u 84 mjesečna anuiteta.

Tekuće obaveze prema NLB Tuzlanskoj banci iznose 431.834 KM, a odnose se na dio dugoročnih obaveza po dugoročnom kreditu.

Obaveza po osnovu dugoročnih razgraničenja i rezervisanja na datum izvještavanja 1.524.167 KM u čemu je sadržan iznos doniranih sredstava 1.505.681 KM.

Ukupne obaveze prema dobavljačima na dan 31.12.2008. godine iznose 3.504.133 KM, a sastoje se od obaveze prema „Termolektrani“ Tuzla u iznosu od 3.121.820 KM i obaveze prema ostalim dobavljačima u iznosu od 382.313 KM.

Revizijom obaveza prema dobavljačima utvrdili smo :

-Da je Uprava Društva potpisala **Ugovor o načinu izmirenja duga sa Termoelektranom Tuzla**. Dugovanje je iz perioda 1993-1994 po sudskim presudama. Ukupan dug iznosio je 8.207.839 KM, a od čega je glavnica 2.380.153 KM, a kamata 5.827.686 KM. Na dan 31.12.2008. godine u knjigovodstvenim evidencijama je iskazan preostali glavni dug u iznosu od 1.071.069 KM, a nije iskazan preostali iznos kamata 2.622.458 KM, iako je Ugovorom prihvaćen fiksni iznos obaveza. Uprava je trebala obzirom na Ugovorom prihvaćene obaveze prilikom prve primjene MSFI 01.01.2006. godine postupiti u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardom 8 za ukupne obaveze. Obzirom da nije ovo pitanje uređeno politikama Društva u skladu sa računovodstvenim pravilima, prihvaćenim Zakonom o računovodstvu u FBiH, obaveze su nerealno iskazane za iznos kamate na dan izvještavanja u iznosu od 2.622.458 KM.

U okviru ostalih kratkoročnih obaveza iznos od 328.114 KM odnosi se na obaveze za taksu za priključak na sistem daljinskog grijanja odnosno angažovanje kapaciteta u sistemu daljinskog zagrijavanja na osnovu Odluke Općinskog vijeća Tuzla. U knjigovodstvu je evidentirana obaveza, ali nije vršeno plaćanje prema Općini Tuzla.

Preporuka:

Ugovorom prihvaćene obaveze za kamate iskazati u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardom 8, što znači priznati obaveze i umanjiti kapital ili pitanje obaveze po osnovu kamate uređiti vlastitim politikama pri tom nepriznavajući sredstvo.

Izvršiti uplatu obaveza prema Općini Tuzla za taksu za priključak na sistem daljinskog grijanja u skladu sa Odlukom Općinskog vijeća Tuzla.

5.7 Prihodi

Ukupan prihod u 2008. godini je ostvaren u iznosu od 13.567.979 KM i veći je u odnosu na prethodnu godinu za 1.249.070 KM odnosno za 10,1%.

Struktura prihoda	Ostvareno u 2008.	Ostvareno u 2007.
Prihodi od prodaje usluga	13.114.590	11.670.000
Prihodi od prodaje robe	124.723	388.988
Ostali prihodi od finansiranja	64.763	73.533
Prihodi od donacija	250.059	179.884
Otpisane obaveze prema dobavljačima	3.209	107
Naplaćena otpisana potraživanja od kupaca	5.608	3.653
Ostali prihodi	5.027	2.744
Ukupno	13.567.979	12.318.909

Ostvareni prihod od prodaje usluga grijanja odnosno distribucije toplotne energije različitim vrstama subjekata (građanstvu i privredi) iznosi 13.114.590 KM. Knjiženje prihoda se vrši na osnovu izlazne fakture uz istovremeno knjiženje obaveza za izlazni PDV i potraživanja od kupaca.

Odlukom Općinskog načelnika Tuzla utvrđene su cijene usluga grijanja predložene od strane Društva. Cijene su utvrđene po kategorijama korisnika i to: za domaćinstva 1,26 KM/m², za kulturno obrazovne institucije 1,26 KM/m², za privredu I (poslovni prostori do 3,5 m visine) 3,78 KM/m² i za privredu II (poslovni prostori preko 3,5 m visine) 5,68 KM/m².

Iako je od 01.10. 2008. godine došlo do povećanja cijena isporučene toplotne energije, jednog od glavnih ulaznih elemenata kalkulacije prodajne cijene toplotne energije koja se nabavlja od „Termoelektrane“ Tuzla za 2 %, Društvo nije vršilo korekciju cijena usluga grijanja u 2008. godini.

Društvo je ostvarilo prihod i od trgovine na veliko i malo metalnom robom, cijevima, uređajima i opremom za vodovod i grijanje, u iznosu od 124.723 KM, (a što je u odnosu na predhodnu godinu manje za 264.265 KM).

Prihodi od donacija iznose 250.059 KM, a odnose se na donacija u stalnim sredstvima, koje su evidentirane kao odloženi prihod na obavezama, a prihod je iskazan u visini troška amortizacije stalnih sredstava po obračunskom periodu.

5.8 Rashodi

Ukupni rashodi u 2008. godini ostvareni su u iznosu od 13.532.405 KM, što je u odnosu na prethodnu godinu veće za 10%.

Struktura rashoda	Ostvareno	Ostvareno
	I-XII.2008.	I-XII.2007.
Utrošene sirovine i materijal	111.420	134.634
Utrošena toplotna energija	5.505.971	5.301.848
Utrošak rezervnih dijelova	80.650	42.929
Trošak sitnog inv. amb. i autog.	3.487	5.926
Amortizacija	934.112	800.153
Plate zaposlenih radnika	1.864.986	1.729.900
Naknade za topli obrok, prevoz i regres	341.181	330.579
Troškovi naplate grijanja i usluge	61.402	38.933
Transportne usluge	2.650	3.115
Usluge održav. i zaštite-serv.usl.	158.594	78.755
Poštanske usluge	49.199	51.381
Troškovi zakupnine	-	855
Troškovi reklame	51.209	23.235
Intelektualne i lične usluge	46.279	35.192
Komunalne i ostale vanjske usluge	67.026	34.769
Dnevnice na služ. putu i putni tr.	24.376	14.304
Troškovi seminara kurseva i stručne edukacije	5.780	6.797
Naknade otpremnine, jubilarne nagrade pomoći i ostalo	108.788	23.005
Naknade članovima Nadzornog odbora i ostali	135.503	109.670
Doprinosi, članarine i dr. davanja	28.953	21.631
Porezi koji ne zavise od pos. rez.	55.024	38.222
Troškovi osiguranja	12.716	12.369
Bankarske usluge	12.119	16.226
Troškovi reprezentacije	20.549	29.625
Ostali razni troškovi poslovanja	7.882	4.473
Troškovi usluga	9.689.856	8.888.526
Nabavna vrijednost prodane robe	111.330	345.906
Usklađivanje vrijednosti zaliha	-	47.255
Rashodi od ulaganja u drugim povez. licima		50
Kamate po osnovu zajm. i kred.	164.133	185.795
Ostali finansijski rashodi-zatezne kamate	1.280.710	1.525.659
Gubici od umanjenja vrijednosti alata, invent.	694	858
Date donacije	9.192	6.968
Kazne penali i štete	-	1.097
Otpis i ispravka potraživanja	2.274.957	1.277.436
Naknadno utv. rashodi.	1.042	15.028
Ostali rashodi	491	5.837
Ukupno:	13.532.405	12.300.415

U strukturi rashoda najveće je učešće troškova utrošene vrele vode (36,5%), otpisa i ispravke potraživanja (16,8%), plaća zaposlenih (13,8%) finansijskih rashoda - zatezna kamata (9,5%), amortizacije (6,9%) troškova toplog obroka prevoza i regresa (2,5%) troškova održavanja (1,2%) i naknada članovima Nadzornog odbora (1%).

Troškovi energije su iskazani u iznosu od 5.505.971 KM. Najznačajniji trošak je nabavka tople vode od TE Tuzla koja je u 2008. godini iznosila 4.944.400 KM po cijenama od 21,00 KM za period od 15.10.2008. godine i za period od 15.10.2008. godine po cijeni od 21,40 KM.

Uslovi i cijena nabavke toplinske energije od TE Tuzla se definišu Ugovorom sa mjesečnom dinamikom isporuke količina. Ugovor je potpisan za grejnu sezonu od 15.10.2007. - 15.04.2008. godine sa ugovorenom cijenom od 21,00 KM /MWht i grejnu sezonu od 15.10.2008. - 15.04.2009. godine po cijeni od 21,40 KM /MWht u koju nije uračunat PDV. Cijena toplotne energije zavisi posebno od cijene uglja, a utvrđuje je Nadzorni odbor JP Elektroprivreda BiH d.d. Ugovorom su definisane planirane količine, a fakturisanje se vrši do 10.u mjesecu za predhodni mjesec na osnovu zapisnika o očitavanju količine koja se utvrđuje (mjenjenjem) obračunskim brojiлом prodavca. Očitavanje količine isporučene toplotne energije po planu trebalo se vršiti svakog prvog dana u mjesecu za protekli mjesec uz prisustvo predstavnika obje ugovorene strane i to se stanje konstatuje Zapisnikom koji služi kao podloga za fakturisanje.

Na osnovu revidirane dokumentacije metodom uzorka (za 5 mjeseci od 8) utvrđeno je da su ispostavljene fakture za potrošenu toplotnu energiju od strane TE Tuzla ranijeg datuma od zapisnika o očitavanju količine potrošene toplotne energije. (Faktura je ispostavljena 31.01.2008. godine, a Zapisnik o očitavanju nosi datum 04.02.2008. godine, faktura za februar sa datumom 28.02.2008. godine u prilogu Zapisnik o očitavanju od 03.03.2008. godine, faktura za septembar 30.09.2008. godine, Zapisnik o očitavanju od 07.10.2008. godine, faktura za novembar 30.11.2008. godine, zapisnik o očitavanju 02.12.2008. godine i faktura za decembar 31.12.2008. godine, a zapisnik od 05.01.2009. godine). Smatramo da faktura može biti istog datuma kao i zapisnik o očitavanju ili kasnijeg datuma od zapisnika o očitavanju potrošnje.

Posebno ističemo rashode vezano za nabavku toplotne energije, koje se odnose na kamatu po sudskoj presudi i Reprogramu iz dužničko povjerilačkog odnosa sa TE Tuzla. U 2008. godini uplaćen je dio kamate u iznosu od 1.260.690 KM.

Troškovi amortizacije iznose 934.111 KM, a obračun je izvršen vremenskom linearnom metodom sa svrhom potpune amortizacije imovine tokom procijenjenog vijeka trajanja. Iznos amortizacije je manji u odnosu na planirani za 6,6%.

Troškovi plaća su iskazani u iznosu od 1.864.986 KM, a planirani su u iznosu od 1.850.000 KM i veće su za 0,8% u odnosu na plan.

Prosječna isplaćena plaća za 2008.godinu po radniku iznosi 1.011 KM.

Najveća plaća isplaćena u septembru 2008. godine je iznosila 2.950 KM, a najmanja plaća je bila 420 KM.

Pravilnika o plaćama, utvrđena je osnovna plaća, i koeficijenti za obračun plaća u rasponu od 1,00-4,30. Međutim, uvidom u ugovore o radu utvrđeno je da se primjenjuju drugi koeficijenti za 11 radnih mjesta, koja imaju koeficijente veće od 4,3, a najveći iznosi 5,40, što ima direktnog utjecaja na uvećane, a istovremeno i neosnovane rashode.

Iako postoji sistematizacija i opis radnih mjesta utvrđeno je da uposlenici obavljaju razne poslove koji nisu u opisu radnog mjesta, a takođe da pojedini uposlenici nemaju adekvatnu stručnu spremu koja se Pravilnikom zahtjeva za obavljanje određenih poslova.

U okviru rashoda su iskazani troškovi za koje smatramo da nisu povezani sa ciljevima Društva:

-isplata Udruženju za razvoj NERDA u iznosu od 8.140 KM prema Ugovoru i Odluci Direktora jer ne postoji dokumentacija o efektima izvršene transakcije;

-jubilarne nagrade su isplaćene u većem iznosu od dozvoljenih po Odluci Direktora Društva na koje je plaćen porez na dodatna primanja;

-angažovanje ljekara za potrebe uposlenika 2.400 KM godišnje prema Ugovoru o povremenim i privremenim poslovima, iako uposlenici imaju redovnu zdravstvenu zaštitu;

-isplata članovima Nadzornog odbora u ukupnom iznosu 5.200 KM neto mjesečno za 7 članova Nadzornog odbora, sekretara Društva i zapisničara iako obzirom na veličinu subjekta smatramo da nema potrebe za angažmanom ovolikog broja osoba, što iziskuje značajne troškove.

Na osnovu odluka Direktora Društva izvršene su isplate na ime donacija i poklona u iznosu od 9.192 KM, od toga fizičkim licima 7.692 KM, pravnim licima 1.100 KM i Sindikatu 400 KM što je suprotno odredbama Zakona o donacijama poduzeća u javnom vlasništvu ili pod javnom kontrolom u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Preporuka:

Ugovore sa uposlenicima sklopiti na osnovu koeficijenata utvrđenih u Pravilniku o plaćama.

Dosljedno primjenjivati Zakon o donacijama preduzeća u javnom vlasništvu ili pod javnom kontrolom u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Preispitati osnovanost svih rashoda koji nisu vezani za ostvarenje ekonomskih koristi u Društvo.

5.9 Javne nabavke

Prema Pravilniku o nabavci roba, vršenju usluga i ustupanju radova donesenom 2005. godine, postupak nabavke ne može početi prije nego Nadzorni odbor donese Plan nabavki za tekuću godinu sa jasno i precizno utvrđenim vrstama i karakteristikama svih predmeta nabavke.

Prezentirana je Odluka o provođenju Plana tenderskih nabavki za 2008. godinu br. 017/2008-28/3.1 od 07.04. 2008. godine potpisana od strane Direktora, a prethodno je Nadzorni odbor donio Odluku o usvajanju Plana nabavki 04.04.2008. godine. Plan nabavki obuhvata period 01.05.-31.12.2008. godine. Iz navedenog je uočljivo da period za prva 4 mjeseca 2008. godine nije obuhvaćen. Nabavke u tom periodu su obavljane na osnovu Odluke Direktora o formiranju Komisije za nabavke iako mu navedenim Pravilnikom nisu data takva ovlaštenja. Spomenuta Odluka istovremeno predstavlja jednu vrstu opće odluke o pokretanju postupka nabavke što nije u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama prema kojem je potrebno donositi pojedinačne odluke za konkretne nabavke.

Imenovanje komisije za nabavke je izvršeno od strane Direktora Društva iako u Pravilniku o nabavkama stoji da komisiju imenuje Nadzorni odbor. Istom odlukom određena je mjesečna naknada u iznosu: 120 KM za predsjednika, 100 KM za članove, 60 KM za sekretara, iako Pravilnikom o nabavkama nije predviđeno isplaćivanje naknada za komisiju.

Revizijom izvršenih nabavki uočili smo slijedeće propuste:

-Kod nabavke 6 toplinskih podstanica ugovorene vrijednosti 182.941 KM utvrđeno je da je proveden otvoreni postupak i na osnovu prijedloga Komisije Direktor Društva je donio Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača. Međutim prilikom realizacije ugovora utvrđeno je da je izabrani ponuđač isporučio 5 od ugovorenih 6 toplinskih podstanica sa zakašnjenjem od 22 dana, iako je rok isporuke bio jedan od kriterija za izbor najpovoljnijeg ponuđača i bodovan od strane Komisije. Uvidom u dokumentaciju utvrdili smo da je jedna od ugovorenih toplinskih podstanica bila već isporučena i fakturisana 21.03.2008. godine. Obavijest o nabavci za ovaj tender je objavljena 28.04.2008. godine, dakle 38 dana poslije izvršene prve isporuke toplinske podstanice, što i pored izvršenog bodovanja ukazuje na mogućnost preferiranja ponuđača, koji je već isporučio dio iz ugovorene količine.

-Ugovorni organ je za izvođenje građevinskih radova zaključio ugovor nakon provedene procedure konkurentskim postupkom i zaključio ugovor u vrijednosti od 46.000 KM (bez PDV-a) dana 26.05.2008. godine. Sa istim dobavljačem je zaključen aneks ugovora u iznosu 12.714 KM (bez PDV-a) zbog povećanog obima radova. Revizijom je utvrđeno da je sa istim dobavljačem zaključen ugovor u vrijednosti 39.590 KM (bez PDV-a), čime nije ispoštovan Zakon o javnim nabavkama u primjeni adekvatnog postupka prema pravilno određenim vrijednosnim razredima, a tima onemogućena potpuna pravičnost i konkurentnost zbog pogrešno izabranog postupka odnosno nedozvoljenih podjela vrijednosti nabavke istog karaktera u sukcesivne isporuke ili izvođenja.

Revizijom je utvrđeno da:

- nisu objavljivana obavještenja o dodjeli ugovora u Službenom glasniku u svim postupcima;
- nije izvještavana Agencija za javne nabavke kako je predviđeno Zakonom o javnim nabavkama;
- zaključene vrijednosti ugovora u pojedinim slučajevima znatno odstupaju od Plana nabavki i procijenjenih vrijednosti.

Preporuka

Ugovorni organ treba u postupku nabavki dosljedno primjenjivati Zakon o javnim nabavkama.

Unaprijediti sistem internih kontrola u ovom procesu u cilju transparentnog i pravičnog vođenja postupaka nabavki u najboljem ekonomskom interesu za Društvo.

6. KOMENTAR

U ostavljenom roku dostavljeno je očitovanje na Nacrt izvještaja o reviziji finansijskih izvještaja aktom broj 09-6051-2009 od 03.08.2009. godine.

Uz očitovanje je priložena dokumentacija koja po mišljenju Uprave treba da bude osnov za korekciju našeg mišljenja.

Primjedbe su razmotrene i nisu prihvaćene obzirom da ne predstavljaju adekvatnu dokumentacionu osnovu i ne daju dovoljno argumenta kako bi izmjenili naše nalaze kao što slijedi:

Uz tačku 5.1 sistem internih kontrola stoji primjedba koju Društvo navodi u očitovanju da Društvo dosljedno primjenjuje Međunarodne računovodstvene standarde. Mi se time ne možemo složiti jer smo se tokom revizije, između ostalog, uvjerali da se sredstva sa pripreme, iako se koriste u toku godine, knjigovodstveno stavljaju u upotrebu po isteku kalendarske godine. Posljedica toga na finansijske izvještaje je da su troškovi amortizacije podcjenjeni, precjenjena iskazana imovina i pogrešno iskazan rezultat poslovanja. Propisi nalažu da se počinje sa obračunom amortizacije u momentu spremnosti sredstva za namjenjenu upotrebu. Ne vrši se ispravka potraživanja već se vrši direktan otpis u značajnom iznosu bez prethodne odluke Nadzornog odbora, ne postoji adekvatna procjena naplativosti potraživanja.

Odjel za internu reviziju je trebao biti formiran u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima do dana izmjene krajem godine, a vaše Društvo to nije učinilo.

Uz tačku 5.2. je navedena primjedba da ne stoji konstatacija o nedovoljnoj kontroli pojedinih troškova poslovanja. Ne možemo prihvatiti taj navod jer iskazana prekoračenja rashoda i neosnovanost određenih rashoda upravo potvrđuje nalaz koji smo naveli u Izvještaju.

Uz tačku 5.3. je istaknuta primjedba da je sredstvo pravilno evidentirano u knjigovodstvu na sredstvo u upotrebi, koju ne možemo prihvatiti jer su sredstva evidentirana sa 01.01.2009. godine po Zapisniku Komisije, a činjenica je da su sredstva, prema priloženoj dokumentaciji, dopremljena početkom avgusta i da su se koristila za grejnu sezonu 2008/09. godinu.

Uz tačku 5.4. iznesena je primjedba da Uprava smatra da Nadzorni odbor nije trebao donositi posebnu odluku o otpisu potraživanja prije izvršenog otpisa i da je Izvještaj o poslovanju za 2008. godinu usvojen od strane Nadzornog odbora. Smatramo da samo usvajanje Izvještaja nije dovoljno pokriva za ovu vrstu transakcija jer se prema Zakonu o javnim preduzećima traži odluka Nadzornog odbora. Napominjemo Vam da otpis potraživanja kako ste Vi radili na teret rashoda predstavlja gubitak imovine jer je to potpuno iskniženje iz poslovnih evidencija, a podatak o minimalnoj naplati takvih potraživanja ide u prilog našoj tvrdnji.

Uz primjedbu na tačku 5.8 da su koeficijenti za plaće veći od 4,3 osnovani i dozvoljeni prema Kolektivnom ugovoru dostavljen je izvod iz Kolektivnog ugovora. Smatramo da primjedba ne stoji jer dostavljeni akt

(izvod iz Kolektivnog ugovora) nije adekvatan dokument jer u Pravilniku o plaćama Društva, koji je u primjeni, u članu 4. i 7. stoji da se koeficijenti kreću u rasponu od 1,0 do 4,3.

U istoj tački Vi tvrdite da su donacije isplaćivane u skladu sa važećim propisima, a mi ponovo ističemo da donacije nisu isplaćivane u skladu sa Zakonom o donacijama preduzeća u javnom vlasništvu ili pod javnom kontrolom jer nisu date iz dobiti već na teret redovnih troškova poslovanja, isplaćivane su fizičkim licima i odluku za njih nije donio nadležan organ Društva.

Vaša primjedba za tačku 5.9. da su ugovori o izvođenju građevinskih zanatskih radova pravilno zaključeni nije osnovana jer su i prije zaključenja ugovora o dodatnim radovima zbog hitnih intervencija u iznosu od 12.714 KM bila zaključena 2 ugovora u iznosima od 46.000 KM i 39.590 KM, što predstavlja dijeljenje predmeta nabavke, čime nije ispoštovan propisani postupak nabavke u skladu sa vrijednosnim razredom.

U očitovanju je navedeno je da je u toku izrada novih računovodstvenih politika, da je prihvaćena primjedba oko evidentiranja nenaplativih potraživanja putem ispravke, te da su obaveze za kamatu uknjižene po preporuci vanjskog revizora. Navedeno ćemo provjeriti u narednim aktivnostima.

Ovom prilikom želimo da se zahvalimo osoblju Društva, koje je bilo angažovano tokom revizije na korektnoj i profesionalnoj saradnji.

Direktor Sektora za finansijsku reviziju javnih preduzeća:

Ismeta Junuzović dipl.oec.

Vođa tima:

Nedžad Redžep /viši revizor, dipl.oec.

Član tima:

Rabija Sokolović/revizor, dipl.oec.